

Sveučilište u Zagrebu
Edukacijsko-rehabilitacijski
fakultet

Preporuke za unaprjeđenje
uvjeta studiranja za
podzastupljene i ranjive
skupine studenata

Zagreb, travanj 2025.

Preporuke za unaprjeđenje uvjeta studiranja za podzastupljene i ranjive skupine studenata donijelo je Fakultetsko vijeće Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta na 7. sjednici u akademskoj 2024./2025. godini održanoj 28. travnja 2025. godine.

IZDAVAČ

Sveučilište u Zagrebu
Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet
Znanstveno-učilišni kampus Borongaj
Borongajska cesta 83 f, HR-10000 Zagreb
www.erf.unizg.hr

OIB: 34967762426
IBAN: HR8723600001101355137
TEL: +385 (0)1 245 7500
FAX: +385 (0)1 245 7559

DEKAN

izv. prof. dr. sc. Ante Bilić Prčić
dekan@erf.unizg.hr

PRODEKANICA ZA ZNANOSTI MEĐUNARODNU SURADNJU

doc. dr. sc. Ana Katušić
prodekanica.znanost@erf.unizg.hr

PRODEKAN ZA STUDIJE I STUDENTE

izv. prof. dr. sc. Luka Bonetti
prodekan.studiji@erf.unizg.hr

PRODEKAN ZA POSLOVANJE

prof. dr. sc. Marijan Palmović
prodekan.poslovanje@erf.unizg.hr

Zagreb, travanj 2025.

Sadržaj

Opće preporuke	7
Specifične preporuke.....	12
Studenti s invaliditetom	12
Studenti s dodatnim obiteljskim obvezama	14
Studenti pripadnici romske manjine	14
Studenti sa statusom azilanata/izbjeglice	15
LGBTIQ+ studenti	15
Studenti iz alternativne skrbi	15
Studenti beskućnici i oni koji se nalaze u riziku od beskućništva	16
Studenti djeca hrvatskih branitelja	16
Studenti koji rade uz studij	17
Studenti koji putuju na studij	17
Studenti iz ruralnih, prometno izoliranih i/ili depriviranih područja	18

U skladu s Akcijskim planom za unapređenje kvalitete Sveučilišta u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta za razdoblje od 1. svibnja 2022. do 30. travnja 2025. godine, u području *Nastavni proces i podrška studentima*, cilj *Definirati na koji način studenti iz podzastupljenih i ranjivih skupina mogu dobiti podršku na Fakultetu i kako Fakultet može prilagoditi obrazovni proces*, donosimo Preporuke za unaprjeđenje uvjeta studiranja za podzastupljene i ranjive skupine studenata.

Ključna je uloga visokog obrazovanja u razvoju vještina, kompetencija i znanja nužnih za napredovanje u našem društvu. Stoga, isključenost iz visokog obrazovanja ima dalekosežne posljedice - ne utječe samo na osobni razvoj i mogućnosti razvoja karijere, već i na produktivnost i ekonomski rast zajednice. Uz to, povećavanje razine sudjelovanja podzastupljenih, ranjivih i skupina studenata u nepovoljnom položaju u visokom obrazovanju rezultira širokom lepezom dobrobiti.

Socijalna dimenzija visokog obrazovanja - koja ima kapacitet poticati ravnopravnost, pravednost i inkluziju u visokom obrazovanju - usmjerena je na iskorjenjivanje društvenih nejednakosti, što je ključno kako bismo gradili društvo jednakih mogućnosti. Ona se može ostvariti prepoznavanjem visokog obrazovanja kao javnog dobra koje mora biti dostupno svima, bez obzira na njihov društveni, ekonomski ili bilo koji drugi status.

Socijalna dimenzija visokog obrazovanja sama po sebi utjelovljuje inkluzivnost i time pridonosi raznolikosti studentske zajednice. Raznolikosti studenata mogu se grupirati prema obrazovnim, osobnim, socijalnim i kulturalnim dimenzijama. Obrazovna raznolikost uključuje raznolikost ulaznih kompetencija, prijašnjeg obrazovanja, vještina, sposobnosti, znanja, obrazovnih i životnih iskustava i stilova učenja. Osobna se raznolikost odnosi na raznolikost identiteta, samopouzdanja, samopoimanja, motivacije, očekivanja, stavova i interesa. Socijalna raznolikost uključuje različitost dobi, ekonomskih uvjeta, sposobnosti/teškoća, zaposlenosti, geografske pristupačnosti, pristupačnosti informacijske tehnologije i obiteljskog statusa, a kulturalna obuhvaća raznolikost materinskog jezika, vrijednosnih orijentacija i kulturalnog kapitala.

Inkluzija se odnosi na politiku koja uključuje SVE - ne samo najbolje, nego sve pojedince, neovisno o njihovoj dobi, spolu, rodu, seksualnoj orijentaciji, etničkoj pripadnosti, vjeri, socioekonomskom statusu, sposobnostima ili drugim značajkama ili okolnostima. Inkluzija na individualne razlike ne gleda kao na probleme koje treba riješiti, već kao priliku za demokratizaciju i obogaćivanje procesa poučavanja i učenja. Upravo inkluzija studentima osigurava vještine, znanja i prilike da aktivno sudjeluju u svim aspektima društva kao ravnopravni građani, dajući im moć i priliku da pridonese društvu, te da se njihov doprinos prepozna i vrednuje.

Studenti koji se suočavaju s preprekama u visokom obrazovanju, studenti s manje mogućnosti i studenti u nepovoljnom položaju, različiti su nazivi za podzastupljene i ranjive skupine studenata. Svi se ovi nazivi odnose na studente čija su osobna, psihološka, fizička, mentalna ili zdravstvena stanja takva da njihovo sudjelovanje u visokom obrazovanju ne bi bilo moguće bez dodatne financijske ili neke druge vrste podrške.

Podzastupljenim studentima se definiraju oni čija je zastupljenost manja u odnosu na njihov udio u općoj populaciji, u odnosu na specifične karakteristike - kao što su rod, dob, nacionalnost, geografsko podrijetlo, socioekonomska pozadina i pripadnost etničkoj manjini. Ranjivi studenti su oni koji se susreću s jednom ili više prepreka, zbog kojih su u nepovoljnijem položaju u odnosu na svoje vršnjake i čije specifične poteškoće ili druge životne okolnosti čine studiranje izazovnim.

Stoga su potpora podzastupljenim i ranjivim skupinama studenata, kao i općenito prihvaćanje raznolikosti i inkluzija ključni na Sveučilištu u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu iz sljedećih razloga:

Pravednost obrazovanja: Raznolikost osigurava pojedincima iz svih sredina jednak pristup mogućnostima obrazovanja. Inkluzivna okruženja promiču jednakost prepoznavanjem i prilagođavanjem različitim potrebama studenata, nastavnika i drugog sveučilišnog osoblja.

Poticanje univerzalnih vrijednosti: Visoko obrazovanje okuplja najobrazovanije pojedince koji trebaju postavljati najviše standarde

humanosti i svijesti o univerzalnim ljudskim vrijednostima: jednakosti, toleranciji i solidarnosti.

Pravo na obrazovanje: Svaki pojedinac ima pravo na visoko obrazovanje, bez obzira na različitosti. Raznolikost je važna jer ni znanost ni društvo ne mogu napredovati u homogenim zajednicama. Upravo inkluzija omogućava funkcioniranje u heterogenosti.

Obrazovna ravnopravnost: Ravnopravnost u obrazovanju je integralna komponenta društvene ravnopravnosti, koja osigurava jednak pristup i prilike za razvoj znanja i vještina svima, bez diskriminacije. Stoga moramo pružiti jednake prilike, odnosno jednake mogućnosti, svim našim studentima. Jednake prilike, međutim, nisu isto što i jednaki uvjeti, već zahtijevaju prilagodbu okoline, zahtjeva, oblika komunikacije, tehnika podučavanja, metoda itd., kako bismo zadovoljili svačije potrebe kroz univerzalni dizajn i, tamo gdje je to nužno, dodatno i individualizirani pristup.

Osnaživanje: Inkluzivno visoko obrazovanje osnažuje mlade ljude iz podzastupljenih i ranjivih skupina za angažirano i konstruktivno djelovanje u njihovim zajednicama, jačajući i njih same i zajednice u kojima djeluju.

Autentičnost: Ako se prema našim studentima ne odnosimo na način koji je u skladu s onim čemu ih podučavamo, onda naše podučavanje nije autentično, valjano niti uvjerljivo. Ako mi sami nismo inkluzivni, ne možemo podučavati i uvjeriti naše studente da prakticiraju inkluziju.

Izloženost različitim perspektivama: U raznolikom obrazovnom okruženju studenti se susreću sa širokim rasponom perspektiva, iskustava i ideja. Spomenuto može potaknuti kritičko razmišljanje, kreativnost i vještine rješavanja problema, pripremajući studente da napreduju u svijetu koji je sve više međusobno povezan i raznolik. Dodatno, stvaranje inkluzivnog okruženja može dovesti do osjećaja pripadnosti i podrške, što će poboljšati obrazovno iskustvo i uspjeh naših studenata.

Kulturalna kompetencija: Interakcija s pojedincima različitog podrijetla može pomoći studentima da razviju kulturalnu kompetenciju, koja je važna za uspjeh u današnjem globaliziranom društvu. Učeći se snalaziti u različitim okruženjima i s poštovanjem surađivati s ljudima iz različitih kultura, studenti postaju sposobniji za učinkovitu suradnju na različitim radnim mjestima i zajednicama.

Poboljšano okruženje za učenje: Izloženost različitim perspektivama vodi do dubljeg učenja, boljeg kognitivnog razvoja i poboljšanih akademskih rezultata studenata svih profila.

Mentalno zdravlje i dobrobit: Stvaranje inkluzivnog okruženja pridonosi mentalnom zdravlju i dobrobiti studenata. Osjećaj pripadnosti i prihvaćanja ključan je za uspjeh studenata i njihovu sposobnost u ostvarivanju svoga punog potencijala.

Promicanje socijalne pravde: Ključna je uloga institucija visokog obrazovanja u promicanju socijalne pravde i borbi protiv sustavnih nejednakosti. Aktivnim promicanjem raznolikosti i inkluzije, sveučilišta i njegove sastavnice pridonose stvaranju pravednijih i ravnopravnijih društava rješavanjem povijesnih nepravdi i promicanjem jednakih mogućnosti svakog pojedinca te postavljaju standarde ostalim dionicima društva.

Priprema za globalno tržište rada: U današnjoj globalnoj ekonomiji poslodavci cijene kandidate koji imaju iskustva u radu s različitim timovima i snalaženju u multikulturalnom okruženju. Institucije visokog obrazovanja, koje daju prioritet raznolikosti i inkluziji, pomažu pripremiti studente za uspjeh u sve raznolikijoj i međusobno povezanoj globalnoj radnoj snazi.

Sveučilište u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet prepoznaje važnost unaprjeđenja uvjeta studiranja studenata iz ranjivih i podzastupljenih skupina, stoga već dugi niz godina radi na kreiranju inkluzivnog akademskog okruženja i podrške studentima, posebice onima s invaliditetom. Danas se podrška svim našim studentima, s naglaskom na one u nepovoljnom položaju, provodi aktivnostima posebne ustrojstvene jedinice Sveučilišta u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, usmjerene osnaživanju akademskih kompetencija, kompetencija upravljanja karijerom, te brige o mentalnom zdravlju i dobrobiti studenata, Centra za podršku studentima i razvoj karijera (CARPO-a). U idućem razdoblju obvezujemo se na dalje jačanje socijalne dimenzije visokog obrazovanja, kao i još snažnije poticanje jednakosti, inkluzije i pravičnosti. Također, nastaviti ćemo kontinuirano pratiti potrebe svih naših studenata te pravodobno na njih reagirati, ali i raditi na kreiranju specifičnih propisa i postupaka u skladu s podzastupljenim i ranjivim skupinama studenata koji se prvi put pojavljuju u našem društvu - odnosno izazovima s kojima ćemo se, eventualno, susretati. Smjestiti ćemo inkluziju u središte svega što radimo tako što ćemo ugraditi ravnopravnost i raznolikost u naše organizacijske strukture, procese i procedure, te osigurati da „živimo“ naše vrijednosti u praksi. Imajući na umu da inkluzivno obrazovanje nije ishod, već proces, neprestano ćemo ga revidirati i ponovno razmatrati i aktivno se suočavati s novim pitanjima i izazovima. Ključan element procesa stvaranja inkluzivnog obrazovanja bit će i izravna suradnja sa studentima iz ranjivih i podzastupljenih skupina, kako bi sve poduzete mjere bile sukreirane i u najvećoj mogućoj mjeri usklađene sa stvarnim potrebama studenata. Nadalje, pri stvaranju inkluzivnog obrazovanja i pružanju konkretnih oblika podrške, uzimat ćemo u obzir i intersekcionalnu prirodu identiteta mnogih studenata pripadnika ranjivih i podzastupljenih skupina. Drugim riječima, radit ćemo na osviještenosti svih relevantnih dionika o činjenici da neki studenti pripadaju navedenim skupinama prema više od jedne identitetske osnove i da je nužno uzeti u obzir ne samo kumulativni učinak tih identitetskih odnosa, već i njihovo specifično međudjelovanje.

Sveučilište u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, stoga donosi ove Preporuke za unaprjeđenje uvjeta studiranja studenata iz ranjivih i podzastupljenih skupina, kao i kandidata za upis naših studija, kao polaznu točku za provedbu različitih mjera i postupaka za jačanje i poticanje socijalne uključenosti na Sveučilištu u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu.

Pri izradi Preporuka, Sveučilište u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet uzeo je u obzir *Plan mjera za unaprjeđenje socijalne dimenzije visokog obrazovanja za razdoblje 2023.-2025.*, koji je izradila Nacionalna skupina za unaprjeđenje socijalne dimenzije visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj, te *obnovljeni popis Podzastupljene i ranjive skupine u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj* od 17. listopada 2024. godine, koje su kao polazišnu točku uzele *Načela i smjernice za jačanje socijalne dimenzije visokog obrazovanja u Europskom prostoru visokog obrazovanja*, koja su prihvatili ministri visokog obrazovanja na ministarskoj konferenciji u Rimu 2020. godine.

Detektirane podzastupljene skupine studenata u Republici Hrvatskoj jesu studenti čiji roditelji imaju nižu razinu obrazovanja, studentice u tehničkom području i studenti u humanističkom području, stariji studenti, studenti s dodatnim obiteljskim obvezama i studenti pripadnici romske manjine. Ranjive skupine studenata jesu stariji studenti, studenti s invaliditetom, studenti s dodatnim obiteljskim obvezama, studenti iz jednoroditeljskih obitelji ili bez roditelja, studenti u izvanrednom statusu, studenti stručnih studija, studenti pripadnici romske manjine, studenti iz obitelji nižeg ekonomskog statusa, studenti koji su završili strukovnu školu, koji rade uz studij, koji putuju na studij, pripadnici LGBTIQ+ zajednice, studenti iz alternativne skrbi, beskućnici i oni koji se nalaze u riziku od beskućništva, studenti iz ruralnih, prometno izoliranih i/ili depriviranih područja i izbjeglice i tražitelji azila.

I konačno, Sveučilište u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet je pri izradi ovih Preporuka vodio računa o standardima i smjernicama propisanim *Standardima i smjernicama za osiguravanje kvalitete u*

Europskom prostoru visokog obrazovanja (ESG, 2015), kao i nacionalnim standardima i elementima standarda za vrednovanje kvalitete u postupku reakreditacije visokih učilišta koje je Agencija za znanost i visoko obrazovanje primjenjivala u drugom ciklusu reakreditacije, te posebno onim koji će se primjenjivati u trećem ciklusu reakreditacije koji je započeo 2024. godine. Također, Preporuke su oblikovane na osnovi rezultata istraživanja o poteškoćama i potrebama studenata Sveučilišta u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta, provedenog u ožujku i travnju 2022. godine, koje je ujedno poslužilo kao temelj za uspostavljanje Centra za podršku studentima i razvoj karijera (CARPO). Time je osigurana njihova usklađenost s realnim izazovima i potrebama studentske populacije te dalji razvoj sustava podrške studentima.

Opće preporuke

Obvezujemo se na primjenu sljedećih općih preporuka primjenjivih na sve ranjive i podzastupljene skupine studenata:

- Na unaprjeđenju inkluzije i ostalim pitanjima socijalne dimenzije visokog obrazovanja na Sveučilištu u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijskom fakultetu radit će Koordinacijski tim CARPO-a, u suradnji s Povjerenstvom za upravljanje kvalitetom, Povjerenstvom za rodnu ravnopravnost i Prodekanom za studije i studente.
- Pri donošenju zaključaka, prijedloga, procedura ili pružanja podrške u obrazovanju, koji se odnose na studente, savjetovat ćemo se sa studentima i/ili zajednički kreirati i realizirati aktivnosti.
- Poticat ćemo i podržavati sve aktivnosti naših studenata i djelatnika usmjerene na borbu protiv diskriminacije i socijalne isključenosti, te prepoznati i priznati studente i nastavnike koji su se istaknuli svojim društvenim angažmanom.

- Educirat ćemo studente i nastavno, stručno i administrativno osoblje Fakulteta o inkluzivnom pristupu studentima iz podzastupljenih i ranjivih skupina u akademskom okruženju, te uključivanjem u programe usavršavanja ili suradnjom s Povjerenikom za inkluziju Sveučilišta u Zagrebu predstavljati druge teme vezane uz socijalnu dimenziju visokog obrazovanja (poput pravednosti, raznolikosti i ravnopravnosti spolova u visokom obrazovanju i slično).
- Poticati ćemo sudjelovanje nastavnog osoblja u međunarodnim programima usavršavanja, posebice u temama vezanim uz socijalnu dimenziju visokog obrazovanja.
- Primjenjivat ćemo trauma-informirani pristup u akademskom okruženju i educirati nastavno, stručno i administrativno osoblje, te studente o radu s osjetljivim temama i važnosti prepoznavanja studenata koji prolaze kroz teška razdoblja i pružanju svih oblika potrebne podrške.
- Poticati ćemo i pružati podršku organiziranju različitih oblika umrežavanja među studentima koji imaju zajedničke potrebe i/ili interese.
- Poticati ćemo korištenje sveučilišnih novina, portala i drugih medija za promociju inkluzije.
- Poticati ćemo stvaranje i održavanje kulture podrške svim studentima, s naglaskom na ranjive i podzastupljene skupine, pri ulasku na tržište rada kako bi se smanjio rizik od dugotrajne nezaposlenosti. To uključuje praćenje zapošljivosti bivših studenata, uključujući podzastupljene i ranjive skupine studenata, davanje preporuka za olakšavanje ulaska na tržište rada i za povećanje konkurentnosti, u skladu s rezultatima analize praćenja, organizaciju radionica u suradnji s AMCA-om Fakulteta za lakše snalaženje na tržištu rada (npr. o pisanju životopisa, pripremi za razgovor za posao, razvoju profesionalnih vještina i slično), kao i umrežavanje

studenata s poslodavcima i stručnjacima (primjerice, organizacijom Dana karijera).

- Promicat ćemo jednaku rodnu zastupljenost na Fakultetu.
- Razvijat ćemo i unaprjeđivati metodologiju priznavanja prethodnog učenja.
- Povezivat ćemo tercijarno i predtercijarno obrazovanje zajedničkim projektima.
- Nastavit ćemo razvijati programe stručnog usavršavanja u Centru za cjeloživotno učenje, osiguravajući tako obrazovnu vertikalnu i pripadnicima podzastupljenih i ranjivih skupina.
- Nastavit ćemo razvijati kompetencije za pravednost, različitost i inkluzivnost među studentima, s naglaskom na područje preventivne znanosti.
- Savjetodavnim djelovanjem CARPO-a omogućit ćemo spoznavanje individualnih potreba studenata koji su u riziku od odustajanja od studija, te prikladne podrške završetku studija.
- U skladu s potrebama naših studenata proširit ćemo i unaprjeđivati aktivnosti CARPO-a: predavanja/radionice, individualno i grupno savjetovanje, psihoedukativne radionice, osiguravanje psihosocijalne podrške, provođenje mentorskih programa, organiziranje neformalnih druženja, kreiranje edukativnih materijala, provođenje istraživanja o kvaliteti studentskog života, te evaluaciji pruženih usluga, osiguravanje stručne podrške i akademske podrške i prilagodbe za studente iz podzastupljenih i ranjivih skupina, kao i druge aktivnosti u skladu s *Pravilnikom o radu Centra za podršku studentima i razvoj karijera Sveučilišta u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta*.
- Nastavit ćemo razvijati mentorske programe što, prije svega, uključuje podršku studentima nižih godina od studenata viših godina, u području akademskih kompetencija, vještina upravljanja

karijerom te vještina brige o mentalnom zdravlju i dobrobiti studenata.

- Podrška studentima iz podzastupljenih i ranjivih skupina uključivat će informiranje, savjetovanje i osiguravanje stručne podrške, te akademske prilagodbe za kandidate i studente iz podzastupljenih i ranjivih skupina. To uključuje: savjetovanje kandidata prije ulaska u visoko obrazovanje, realizaciju prilagodbi tijekom provedbe razredbenog postupka, izradu preporuka za individualizirano prilagođen način praćenja nastave i polaganja ispita, a po potrebi će se proširivati i drugim mjerama i aktivnostima.
- Zajedno sa Studentskim zborom, studentskim udrugama i neformalnim studentskim inicijativama provodit ćemo različite sportske, humanitarne i ekološke aktivnosti.
- Poticati ćemo i podržavati rad Studentskog pravobranitelja/ice.
- Pratit ćemo i poticati provedbu projekata povezanih uz jačanje digitalnih kompetencija studenata iz ranjivih skupina.
- Analizirat ćemo uključenost studenata iz ranjivih skupina u online studijske programe fakulteta, ako /i kada/ ćemo ih nuditi.
- U suradnji s Ambasadoricom za uključivanje i raznolikost imenovanom od AMPEU, i dalje ćemo savjetovati ranjive skupine studenata o dodatnim mogućnostima u programima međunarodne mobilnosti, posebice u okviru Erasmus+ programa.
- Nastavit ćemo sustavno pratiti međunarodnu mobilnost na Fakultetu.
- Intenzivirat ćemo suradnju s inozemnim visokim učilištima, posebice kroz aktivnosti UNIC projekta.
- Nastavit ćemo razvijati i poticati naše studente na uključivanje u različite programe volontiranja.
- Poticati ćemo različite kulturne aktivnosti i motivirati naše studente na kulturnu participaciju.

- I dalje ćemo poticati aktivno građanstvo i aktivizam podrškom radu studentskih udruga Fakulteta.
- I dalje ćemo koristiti društvene mreže (posebice one CARPO-a) za poticanje društvenog angažmana naših studenata, te njihovo osvještavanje o međusobnoj povezanosti društvenih pitanja svih ranjivih i podzastupljenih društvenih skupina s njihovim trenutnim i budućim akademskim i profesionalnim djelovanjem.
- Proširivat ćemo bazu poslodavaca u kontekstu stručne prakse naših studenata, posebice u mjestima iz kojih dolaze, kako bismo predstavljanjem poslodavcima dodatno unaprijedili njihovu profesionalnu prepoznatljivost i zapošljivost.
- Odabrat ćemo i osigurati odgovarajuće mentore za realizaciju stručne prakse studenata iz ranjivih skupina.
- Dodatno ćemo poticati etičko ponašanje i primjenu etičkih načela nastavnika i studenata.
- U suradnji s drugim visokim učilištima nastaviti ćemo provoditi edukacije za nastavnike i studente o europskim vrijednostima te medijskoj i financijskoj pismenosti.
- Poticati ćemo razmjenu primjera dobre prakse na nacionalnoj i internacionalnoj razini, te se aktivno uključivati u znanstvene i stručne projekte koji potiču socijalnu dimenziju visokog obrazovanja.

U skladu s *Analizom studentskog iskustva odabranih podzastupljenih i ranjivih skupina s fokusom na prepoznavanje prepreka na studiju*, objavljenoj u publikaciji *„O podzastupljenim i ranjivim skupinama studenata: prilozi unaprjeđivanju socijalne dimenzije visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj“*, Instituta za društvena istraživanja iz 2021. godine, kao i višedesetljetnog iskustva Sveučilišta u Zagrebu Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta na promicanju i realizaciji inkluzije, izradili smo i specifične preporuke za pojedine skupine studenata iz podzastupljenih i ranjivih skupina. Specifične preporuke dodatak su Općim preporukama,

koje su namijenjene svim studentima pripadnicima podzastupljenih i ranjivih skupine. Specifičnim preporukama nisu obuhvaćene sve podzastupljene i ranjive skupine studenata detektirane u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj, što ne znači da će one na bilo koji način biti isključene iz potpore Fakulteta, ako će ona biti potrebna. Također, u skladu s potrebama i povećanjem raznolikosti studentske populacija, Fakultet će istražiti potrebe i uključiti u sustav potpore studente koji će se, možda, susresti s preprekama u akademskom okruženju, a nisu dio aktualnog popisa.

Specifične preporuke

Studenti s invaliditetom

Specifične preporuke za studente s invaliditetom:

- Poticati ćemo primjenu univerzalnog dizajna i razumne prilagodbe na Fakultetu.
- Aktivnostima koordinatora/ice za studente s invaliditetom i predstavnika/ce studenata u Koordinaciji studenata s invaliditetom, analizirat ćemo potrebe studenata s invaliditetom i nastojati ih zadovoljiti različitim mjerama i aktivnostima.
- Nastavit ćemo prikupljati podatke o studentima s invaliditetom na Fakultetu.
- Razvijat ćemo i unaprjeđivati stručnu podršku i akademske prilagodbe za studente s invaliditetom i studente sa specifičnim teškoćama učenja.
- Studenti s invaliditetom imat će prednost pri konzultacijama.
- Poticati ćemo naše studente na upis sveučilišnog izbornog predmeta „Vršnjačka potpora studentima s invaliditetom“.

- Podrška studentima s invaliditetom uključuje i uključivat će informiranje, savjetovanje i osiguravanje stručne podrške, te akademske prilagodbe za kandidate i studente s invaliditetom i studente sa specifičnim teškoćama učenja. To uključuje: savjetovanje kandidata prije ulaska u visoko obrazovanje, realizaciju prilagodbi tijekom provedbe razredbenog postupka, izradu preporuka za individualizirano prilagođen način praćenja nastave i polaganja ispita i prilagodbu nastavne literature, u granicama definiranim dopusnicom za obavljanje znanstvene i nastavne djelatnosti Fakulteta, a po potrebi će se proširivati i drugim mjerama i aktivnostima.
- Podrška studentima s invaliditetom uključivat će i informiranje, savjetovanje i edukaciju svih studenata, te nastavnog, stručnog i administrativnog sveučilišnog osoblja o inkluzivnom pristupu studentima s invaliditetom u akademskom okruženju.
- Sustavno ćemo provoditi analizu i izrađivati preporuke za prostornu prilagodbu Fakulteta te ih realizirati, u skladu s financijskim mogućnostima.
- U suradnji s Ambasadoricom za uključivanje i raznolikost imenovanom od AMPEU, i dalje ćemo savjetovati studente s invaliditetom o dodatnim mogućnostima u programima međunarodne mobilnosti, posebice u okviru Erasmus+ programa i poticati ih da u njima sudjeluju.
- U suradnji s Koordinacijom pravobranitelja za osobe s invaliditetom za podršku u visokom obrazovanju, razvijat ćemo sustav potpore studentima s invaliditetom u visokom obrazovanju u Republici Hrvatskoj i regiji.
- U suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i mladih i Nacionalnom skupinom za unaprjeđenje socijalne dimenzije visokog obrazovanja, prikupit ćemo podatke o stvarnim potrebama za financiranjem studenata s invaliditetom i sudjelovati u izradi novog modela financiranja.

Studenti s dodatnim obiteljskim obvezama

Specifične preporuke za studente s dodatnim obiteljskim obvezama

(studentima roditeljima, uključujući one kojima je dijete preminulo, studentima iz obitelji u kojima je netko od članova osoba s invaliditetom i studentima mlađim od 26 godina, koji imaju dvoje ili više braće ili sestara mlađe od 26 godina u sustavu obrazovanja):

- Podrška studentima s dodatnim obiteljskim obvezama uključuje i uključivat će informiranje, savjetovanje i osiguravanje stručne podrške, te akademske prilagodbe za kandidate i studente s dodatnim obiteljskim obvezama. To obuhvaća: savjetovanje kandidata prije ulaska u visoko obrazovanje, realizaciju prilagodbi tijekom provedbe razredbenog postupka, savjetovanje tijekom studija, te izradu preporuka za individualizirano prilagođen način praćenja nastave i polaganja ispita.
- Studenti s dodatnim obiteljskim obvezama imat će prednost pri konzultacijama.
- Edukacijom i informiranjem senzibilizirat ćemo nastavnike za potrebe studenata s dodatnim obiteljskim obvezama u akademskom okruženju.

Studenti pripadnici romske manjine

Specifične preporuke za studente pripadnike romske manjine:

- Senzibilizirat ćemo studente i djelatnike Fakulteta za potrebe i teškoće s kojima se romska populacija susreće u akademskom okruženju, a s ciljem prevencije diskriminacije.
- Informirat ćemo studente pripadnike romske manjine o posebnim pravima koja mogu ostvariti u visokom obrazovanju.

Studenti sa statusom azilanata/izbjeglice

Specifične preporuke za studente sa statusom azilanata/izbjeglice:

- Informacije o upisu na studije Fakulteta, kao i jasno definirani protokoli i procedure bit će još dostupniji svima na web stranici i društvenim mrežama Fakulteta.
- Putem CARPO-a, motivirat ćemo i odabrati studente mentore studentima sa statusom azilanata/izbjeglica.

LGBTIQ+ studenti

Specifične preporuke za LGBTIQ+ studente:

- Edukacijom studenata i djelatnika Fakulteta, borit ćemo se protiv neprihvatanja LGBTIQ+ osoba, homofobije, transfobije i rodnog tradicionalizma.
- Povećat ćemo osjetljivost nastavnih predmeta za raznolikost rodni identiteta i seksualnih orijentacija.
- Podržavanjem djelovanja neformalne inicijative LGBTIQ+ studenata na Fakultetu i moguće formalizacije inicijative u studentsku udruhu - ako se studenti odluče na to - povećat ćemo njihovu vidljivost.

Studenti iz alternativne skrbi

Specifične preporuke za studente iz alternativne skrbi:

- Provodit ćemo sustavno savjetovanje i psihosocijalnu podršku studentima iz alternativne skrbi.
- Povezat ćemo se s poslodavcima i alumnima, koji su zainteresirani za stipendiranje studenata iz alternativne skrbi.
- Dodijelit ćemo studentima besplatne udžbenike i ostalu potrebnu nastavnu literaturu.

- Donirat ćemo studentima računala i drugu nastavnu opremu, u skladu s aktualnim financijskim mogućnostima Fakulteta.
- Nakon završenog studija, pružit ćemo potporu studentima u pronalaženju radnog mjesta.
- Povezat ćemo ih s nevladinim organizacijama koje pružaju podršku i osnaživanje ovoj skupini, uz poštovanje njihove želje i individualnih potreba.

Studenti beskućnici i studenti koji se nalaze u riziku od beskućništva

Specifične preporuke za studente beskućnike i studente koji se nalaze u riziku od beskućništva:

- Provodit ćemo sustavno savjetovanje i psihosocijalnu podršku studentima beskućnicima i onima koji se nalaze u riziku od beskućništva.
- Povezat ćemo se s poslodavcima i alumnima, koji su zainteresirani za stipendiranje studenata beskućnika i studenata koji se nalaze u riziku od beskućništva.
- Dodijelit ćemo studentima besplatne udžbenike i ostalu potrebnu nastavnu literaturu.
- Donirat ćemo studentima računala i drugu nastavnu opremu, u skladu s aktualnim financijskim mogućnostima Fakulteta.
- Nakon završenog studija, pružit ćemo potporu studentima u pronalaženju radnog mjesta.

Studenti - djeca hrvatskih branitelja

Specifične preporuke za studente - djecu hrvatskih branitelja:

- Informacije o stipendijama namijenjenim studentima - djeci hrvatskih branitelja, učinit ćemo dostupnim studentima njihovom objavom na web stranici Fakulteta, kao i na društvenim mrežama.

Studenti iz obitelji nižeg ekonomskog statusa

Specifične preporuke za studente iz obitelji nižeg ekonomskog statusa:

- Dodijelit ćemo studentima besplatne udžbenike i ostalu potrebnu nastavnu literaturu.
- Donirat ćemo studentima računala i drugu nastavnu opremu, u skladu s aktualnim financijskim mogućnostima Fakulteta.

Studenti koji rade uz studij

Specifične preporuke za studente koji rade uz studij:

- U suradnji s predmetnim nastavnicima razmotrit ćemo načine nadoknade izostanaka s nastave studenata koji rade uz studij, uz poštovanje akademskih standarda, odnosno definiranih ishoda učenja studija i pojedinih nastavnih predmeta, kao i definiranog akademskog kalendara.

Studenti koji putuju na studij

Specifične preporuke za studente koji putuju na studij:

- U suradnji s predmetnim nastavnicima razmotrit ćemo načine nadoknade izostanaka s nastave studenata koji putuju na studij, uz poštovanje akademskih standarda, odnosno definiranih ishoda učenja studija i pojedinih nastavnih predmeta, kao i definiranog akademskog kalendara.

Studenti iz ruralnih, prometno izoliranih i/ili depriviranih područja

Specifične preporuke za studente iz ruralnih, prometno izoliranih i/ili depriviranih područja:

- U suradnji s predmetnim nastavnicima razmotrit ćemo načine nadoknade izostanaka sudjelovanja u nastavi studentima iz ruralnih, prometno izoliranih i/ili depriviranih područja, uz poštovanje akademskih standarda, odnosno definiranih ishoda učenja studija i pojedinih nastavnih predmeta, kao i definiranog akademskog kalendara.